

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

8 май 2008 година *

По дело C-14/07

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание членове 68 ЕО и 234 ЕО от Bundesgerichtshof (Германия) с акт от 21 декември 2006 г., постъпил в Съда на 22 януари 2007 г. в рамките на производство по дело

Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR

срещу

Industrie- und Handelskammer Berlin,

в присъствието на

Nicholas Grimshaw & Partners Ltd,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н А. Rosas (докладчик), председател на състав, г-н U. Lõhmus и г-н J. Klučka, г-жа Р. Lindh, и г-н Ал. Арабаджиев, съдии,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-жа V. Trstenjak,
секретар: г-н В. Fülöp, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 24 октомври 2007 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR, от адв. N. Tretter, Rechtsanwalt,
- за Industrie- und Handelskammer Берлин, от адв. H. Raeschke-Kessler, Rechtsanwalt,
- за Nicholas Grimshaw & Partners Ltd, от адв. P.-A. Brand и адв. U. Karpenstein, Rechtsanwälte,
- за чешкото правителство, от г-н Т. Voček, в качеството на представител,
- за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-жа A.-L. During, в качеството на представители,
- за италианското правителство, от г-н I. M. Braguglia, в качеството на представител, подпомаган от г-жа W. Ferrante, avvocato dello Stato,

- за словашкото правителство, от г-н J. Čorba, в качеството на представител,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н W. Bogensberger, впоследствие от г-жа A.-M. Rouchaud-Joët и г-жа S. Grünheid, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 29 ноември 2007 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 8 от Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета от 29 май 2000 година за връчване на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела в държавите-членки (ОВ L 160, стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 161).

- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Industrie- und Handelskammer Berlin (наричано по-нататък „ИHK Berlin“) и архитектурното бюро Nicholas Grimshaw & Partners Ltd (наричано по-нататък „бюрото Grimshaw“) — дружество, учредено съгласно английското право, във връзка с иск за обезщетение поради недостатък при проектирането на сграда, като последното дружество е привлякло Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR (наричано по-нататък „Бюро Weiss“), установено в Аахен.

Правна уредба

Общностно и международно право

3 Съображения 8 и 10 от Регламент № 1348/2000 гласят, както следва:

„(8) За да се гарантира ефективността на настоящия регламент, възможността за отказ на молба за връчване на документи се ограничава до изключителни случаи.

[...]

(10) С оглед защитата на интересите на получателя, връчването се извършва на официалния език или един от официалните езици в населеното място, където се извършва, или на друг език, който е използван в държавата, където са изготвени документите, който получателят разбира.“

4 Член 4, параграф 1 от този регламент предвижда:

„Съдебните документи се предават пряко и във възможно най-кратък срок между определените органи по член 2.“

5 Член 5 от посочения регламент, озаглавен „Превод на документи“, гласи:

„1. Участникът в процеса, който подава документа за връчване в предаващия орган, се уведомява, че получателят има право да откаже да получи документа, ако не е съставен на един от езиците, които са предвидени в член 8.

2. Участникът в процеса заплаща разходите за превод на документа преди предаването му, без да се засяга изпълнението на последващо решение на съда или компетентния орган за присъждане на разноски.“

6 Член 8 от Регламент № 1348/2000, озаглавен „Отказ от приемане на документ“, предвижда:

„1. Получаващият орган е длъжен да информира получателя, че последният има право да откаже да приеме документа, който следва да му бъде връчен, ако този документ не е изготвен на един от следните езици:

а) официалния език на получаващата държава-членка или, ако в тази държава-членка са приети повече от един официални езици, на официалния език или един от официалните езици в населеното място, където трябва да се извърши връчването;

или

б) език, който се използва в държавата-членка, където документът е изпратен [да се чете: „изготвен“], който получателят разбира.

2. Получаващият орган уведомява, че получателят е отказал да приеме документа в съответствие с параграф 1, като изпраща удостоверение по член 10 и връща молбата и документите, чийто превод е изискан.“

7 Член 19, параграф 1 от същия регламент гласи:

„Когато писмено разпореждане [другаде в текста: „Документ за образуване на производство“] на съд или друг равностоеен документ е трябвало да бъде препратен в държава-членка, за да бъде връчен съгласно разпоредбите на настоящия регламент, и ответникът не се яви, съдебно решение не се постановява, докато не се установи, че:

- а) документът е бил връчен в съответствие с начините, които са предвидени от законодателството на получаващата държава-членка за връчване на документи, които са съставени в тази държава и са предназначени за лица, които се намират на нейна територия; или че

- б) документът действително е предаден на ответника или в дома му по друг начин, който е предвиден в този регламент;

и че във всеки от тези случаи връчването или предаването е било извършено своевременно, за да може ответникът да организира защитата си.“

- 8 Останалите параграфи от член 19 от Регламент № 1348/2000 уреждат особени хипотези, свързани с неявяването на ответника в съда.
- 9 Текстът на член 26 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74) гласи, както следва:

„1. Когато срещу ответник с местоживеене в една държава-членка е предявен иск в съд на друга държава-членка и той не се яви, съдът служебно прогласява, че не е компетентен, освен ако компетентността му произтича от разпоредбите на настоящия регламент.

2. Съдът спира разглеждането на делото дотогава, докато не бъде доказано, че ответникът е могъл да получи документа за образуване на производството, или равностоен документ в достатъчен срок, който да му позволи да организира защитата си, или че са били предприети всички необходими стъпки за тази цел.

3. Член 19 от Регламент (ЕО) № 1348/2000 [...] се прилага вместо разпоредбите на параграф 2, ако документът, с който се започва делото, или равнозначният документ [другаде в текста: „равностоен документ“] трябва да се предадат от една държава-членка в друга, съобразно настоящия регламент.

4. Когато разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1348/2000 не са приложими, се прилага член 15 от Хагската конвенция от 15 ноември 1965 г. относно връчването в чужбина на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела, ако документът за образуване на производството или равностоен документ е трябвало да бъдат предадени съобразно тази конвенция.“

- 10 Освен това член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001 предвижда, че дадено решение, постановено в държава-членка, не се признава в друга държава-членка, „когато то е постановено в отсъствие на страната, ако на ответника не е връчен документът за образуване на производството или равностоен документ в достатъчен срок, за да има възможност да организира защитата си, освен ако ответникът не е успял да започне дело за оспорване на съдебното решение, когато е било възможно да стори това“.
- 11 Подобни разпоредби са предвидени също и в Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно съдебната компетентност и изпълнението на решенията по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3), изменена с Конвенцията от 9 октомври 1978 г. относно присъединяването на Кралство Дания, на Ирландия и на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия (ОВ L 304, стр. 1 и изменен текст — стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 16), с Конвенцията от 25 октомври 1982 г. относно присъединяването на Република Гърция (ОВ L 388, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 118), с Конвенцията от 26 май 1989 г. относно присъединяването на Кралство Испания и на Португалската република (ОВ L 285, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 11, стр. 3) и с Конвенцията от 29 ноември 1996 г. относно присъединяването на Република Австрия, на Република Финландия и на Кралство Швеция (ОВ C 15, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 11, стр. 164, наричана по-нататък „Брюкселска конвенция“).
- 12 Член 20 от тази Конвенция се отнася до неприсъственото производство.
- 13 Член 27, точка 2 от посочената конвенция предвижда:

„Съдебното решение не се признава:

[...]

2. ако то е постановено в отсъствие на страната, когато на ответника не е надлежно връчен документът за образуване на производството или равностоен документ в достатъчен срок, за да има възможност да организира защитата си;

[...].“

¹⁴ Член 5 от Хагската конвенция от 15 ноември 1965 година за връчване в чужбина на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела (наричана по-нататък „Хагска конвенция от 1965 г.“) предвижда:

„Централният орган на замолената държава връчва или предприема необходимите действия, за да бъде връчен актът:

- a) в съответствие с начините, предвидени от законодателството на замолената държава за връчване на актове, издадени в тази държава или предназначени за лица, намиращи се на нейна територия;
- b) в съответствие със специалния начин, поискан от молещата държава, ако той не противоречи на законите на замолената държава.

[...]

Ако актът трябва да бъде връчен в съответствие с ал. 1, централният орган може да поиска той да бъде съставен или преведен на официалния език или на един от официалните езици на неговата страна. [...]"

15 Член 15, първа алинея от тази конвенция гласи:

„Когато призовка или друг равностоен акт е трябвало да бъде препратен в чужбина, за да бъде връчен съгласно разпоредбите на тази конвенция, и ответникът не се явява, съдебно решение не трябва да се постановява, докато не се установи, че:

- а) актът е бил връчен в съответствие с начините, предвидени от законодателството на замолената държава за връчване на актове, съставени в тази страна и предназначени за лица, намиращи се на нейна територия; или че

- б) актът действително е предаден на ответника или в дома му по друг начин, предвиден в тази конвенция,

и че във всеки от тези случаи връчването и предаването е било извършено своевременно, за да може ответникът да организира защитата си.“

16 Член 20, първа алинея, буква в) от Хагската конвенция от 1965 г. посочва, че конвенцията не е пречка две или повече договарящи държави да се споразумеят за отмяна действието, по-конкретно на член 5, трета алинея, относно употребата на езиците.

Национално право

- 17 Документът за образуване на производството е дефиниран в § 253 от Гражданскопроцесуалния кодекс („Zivilprozessordnung“, наричан по-нататък „ZPO“). Текстът на разпоредбата гласи, както следва:

„(1) Исковото производство се образува с връчването на исковата молба.

(2) Исковата молба трябва да съдържа:

1. названието на страните и съда
2. точно посочване на предмета и основанието на претендираното право, както и на исканията.

(3) Освен това исковата молба трябва да посочва стойността на предмета на спора, когато определянето на компетентната юрисдикция зависи от това, освен ако предметът на спора представлява определена сума пари и юрисдикцията трябва да уточни дали са налице причини, които представляват пречка делото да бъде разгледано в състав от един съдия.

(4) Освен това общите разпоредби относно подготвителните писмени становища се прилагат и спрямо исковата молба.“

18 § 131 от ЗРО, озаглавен „Документи, които се прилагат“, гласи, както следва:

„(1) Притежаваните от страната документи, към които препраща подготвителното писмено становище, трябва да бъдат приложени към него под формата на оригинали или преписи.

(2) Ако се разглеждат единствено отделни пасажии от даден документ, то достатъчно е да се приложи извлечение, което съдържа въвеждащия пасаж от документа, този, който се отнася до делото, целта, датата и подписа.

(3) Ако противната страна вече е запозната с тези документи или ако те са в значителен обем, достатъчно е да се посочи точно кои са тези документи и че са ѝ предоставени за справки.“

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

19 На основание договор за предоставяне на проектантски услуги ИНК Berlin претендира от бюрото Grimshaw обезщетение за отстраняване на вредите в резултат на недостатък при проектирането. Същото се е задължило по разглеждания договор да предостави услуги по проектиране във връзка с проект на сграда в Берлин.

20 В точка 3.2.6 от договора за предоставяне на проектантски услуги страните са уговорили:

„Услугите се предоставят на немски език. Кореспонденцията между [ИНК Berlin] и [бюрото Grimshaw] и публичните органи и институции трябва да се съставя на немски език.“

21 От предоставената на Съда и неоспорена в съдебно заседание преписка е видно, че договорът се урежда от германското право (точка 10.4 от договора) и че в случай на правен спор компетентни са юрисдикциите в Берлин (точка 10.2 от договора).

22 Бюрото Grimshaw привлича към делото бюрото Weiss.

23 В исковата молба на ИНК Berlin, която е част от предоставената на Съда преписка, са посочени различните доказателства в подкрепа на правните основания. Тези подкрепящи доказателства са приложени към исковата молба в преписката, състояща се от около 150 страници.

24 Както отбелязва препращащата юрисдикция, тяхното съдържание впрочем е частично възпроизведено в исковата молба. Посочените приложения съдържат заключения между страните договор за предоставяне на проектантски услуги, допълнително споразумение към споменатия договор, както и неговия проект, извлечение от списъка на предоставените услуги, множество документи или извлечения от документи като технически доклади или плащания, както и няколко писма, включително и до бюрото Grimshaw, които се отнасят до разменената кореспонденция с предприятията, натоварени с констатирането и отстраняването на разглежданите недостатъци по делото в главното производство.

- 25 След като бюрото Grimshaw отказва първоначално да получи исковата молба поради липсата на превод на английски език, английската версия на исковата молба и непреведените приложения към нея на немски език са му предоставени на 23 май 2003 г. в Лондон.
- 26 В писмено становище от 13 юни 2003 г. бюрото Grimshaw твърди, че връчването е нередовно, с мотива че приложенията не са преведени на английски език. Поради тази причина то отказва да получи исковата молба, като се позовава на член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, и счита, че посочената искова молба не е била връчена редовно. Бюрото Grimshaw прави възражение за давност.
- 27 Landgericht Berlin установява, че исковата молба е редовно връчена на 23 май 2003 г. Въззивната жалба на бюрото Grimshaw е отхвърлена от Kammergericht Berlin. Бюрото Weiss подава ревизионна жалба пред Bundesgerichtshof срещу решението, постановено в производството по обжалване.
- 28 Препращащата юрисдикция посочва, че съгласно германския процесуален кодекс искова молба, която се позовава на прикрепени към нея приложения, образува едно цяло с тях и ответникът трябва да разполага с всички посочени от ищеца сведения, необходими за неговата защита. Следователно не би било приемливо да се преценява редовността на връчването на дадена искова молба отделно от връчването на приложенията, под предлог че основните данни вече са били ясни от нея и че правото на изслушване било гарантирано от факта, че що се отнася до съдържанието на приложенията, ответникът все още има възможността да се защити достатъчно в хода на производството.
- 29 Изключение от този принцип е допустимо, когато не противоречи съществено на необходимостта на ответника от информация, например защото дадено приложение, което не е прикрепено към исковата молба, е било изпратено почти едновременно с предявяването на иска или защото ответникът е бил вече запознат с документите преди предявяването на иска.

- 30 Препращащата юрисдикция посочва, че в конкретния случай бюрото Grimshaw не е било запознато с всички документи, и по-конкретно с тези, свързани с констатирането и отстраняването на недостатъците, както и със съответните разходи за това. Подобни документи не биха могли да се считат за незначителни подробности, тъй като от тяхната преценка може да зависи решението за представяне на писмена защита.
- 31 Препращащата юрисдикция си поставя въпроса дали бюрото Grimshaw основателно е отказало исковата молба. Тя уточнява, че нито един от упълномощените да го представляват органи не е разбирал немски език.
- 32 Според Bundesgerichtshof член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 може да се тълкува в смисъл, че не би могло да се откаже връчването с мотива, че приложенията не са преведени.
- 33 Тази разпоредба всъщност не споменава отказа от приемане на приложения. Освен това по силата на член 4, параграф 3, първо изречение от този регламент предвиденият в него образец на формуляр изисква, по молби за връчване в държавите-членки на Европейския съюз, сведения относно естеството и езика на документа само що се отнася до документа за връчване (точки 6.1. и 6.3.), но не и що се отнася до приложенията, за които единствено се изисква да е посочен брой (точка 6.4.).
- 34 В случай че би могло да се откаже връчване с единствения мотив, че приложенията не са преведени, препращащата юрисдикция посочва, че според нея договорът, по който ищецът и ответникът предвиждат, че техният език за кореспонденция е немският, не е достатъчен, за да изключи правото на ответника да откаже приемането по силата на член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000.

35 Действително тази клауза не означава, че ответникът разбира този език по смисъла на регламента. Както препращащата юрисдикция посочва обаче, доктрината е разделена, като някои автори приемат, че клауза за използване на даден език в договорни отношения може да служи като презумпция за знанието на този език по смисъла на посочения регламент.

36 Накрая, и в случай че от дадена договорна клауза не може да се презюмира знанието на разглеждания език, препращащата юрисдикция поставя въпроса дали е възможно във всички случаи да се откаже връчването на искова молба, чиито приложения не са преведени, или съществуват изключения, например когато ответникът вече разполага с даден превод на приложенията или когато съдържанието на приложението е възпроизведено буквално в преведената искова молба.

37 Такъв може да бъде също случаят, когато приложените документи са съставени на валидно избрания от страните в рамките на даден договор език. Препращащата юрисдикция посочва за пример слаби страни, които евентуално би следвало да получат защита, като погранични потребители, които се съгласяват по договорен път езикът на кореспонденцията да бъде този на търговеца.

38 Тя посочва обаче, че в делото по главното производство бюрото Grimshaw е сключило договора в рамките на своята професионална дейност. Тя не долавя никаква особена нужда от защита на бюрото и следователно не вижда никаква необходимост да му признае правото на отказ от приемане.

39 При тези обстоятелства Bundesgerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 8, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1348/2000 [...] да се тълкува в смисъл, че получателят няма право да откаже приемането, когато

единствено приложенията към даден документ за връчване не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език, който се използва в държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира?

2) В случай на отрицателен отговор на първия въпрос:

Трябва ли член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 да се тълкува в смисъл, че се счита, че по смисъла на този регламент получателят „разбира“ езика на държава-членка, където е изготвен документът, когато се е съгласил по договор, сключен с ищеца в рамките на неговата професионална дейност, езикът за кореспонденция да е този на държавата-членка, където е изготвен документът?

3) В случай на отрицателен отговор на втория въпрос:

Трябва ли член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 да се тълкува в смисъл, че получателят във всеки случай не може да се позове на тази разпоредба, за да откаже приемането на приложения към документ, които не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира, когато в рамките на своята професионална дейност той сключва договор, в който се съгласява езикът на кореспонденцията да е този на държавата-членка, където е изготвен документът, и че приложенията, от една страна, се отнасят до посочената кореспонденция, а от друга страна, са съставени на уговорения език?“

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 40 С първия си въпрос препращащата юрисдикция иска да се установи дали член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че получателят на даден документ, който следва да бъде връчен, няма право да откаже приемането му, когато единствено приложенията към него не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира.
- 41 Важно е да се подчертае в самото начало, че Регламент № 1348/2000 се прилага спрямо документи, които следва да бъдат връчени и които могат да бъдат много различни по естеството си според това дали са съдебни или извънсъдебни документи и в първия случай — според това дали става дума за документ за образуване на производство, съдебно решение, мярка за изпълнение или всякакъв друг документ. Поставеният на Съда въпрос се отнася до документ за образуване на производство.
- 42 Щом като ролята и важността на приложенията към даден документ, който следва да бъде връчен, могат да бъдат различни според неговото естество, посочените в настоящото решение обосновка и отговори следва да се ограничат единствено до документа за образуване на производство.
- 43 В това отношение от представените пред Съда становища е видно, че броят и естеството на документите, които трябва да се приложат към даден документ за образуване на производство, се различават значително според правните системи. Действително в някои от тях подобен документ трябва да съдържа само предмета и изложението на фактическите и правни основания на молбата,

като подкрепящите доказателства се изпращат отделно, докато в други правни системи като германското право приложенията трябва да се изпращат едновременно с исковата молба и представляват неразделна част от нея.

- 44 Следва да се констатира, че член 8 от Регламент № 1348/2000 не споменава приложенията към даден документ, който следва да бъде връчен. От указанието в параграф 2 от този член обаче — „документите, чийто превод е изискан“, е видно, че даден акт може да бъде съставен от няколко документа.
- 45 При липсата на полезни сведения в текста на член 8 от Регламент № 1348/2000 тази разпоредба следва да се тълкува в светлината на нейните цели и контекст и по-широко — на целите и контекста на самия Регламент № 1348/2000 (вж. в този смисъл Решение от 19 септември 2000 г. по дело *Linster*, C-287/98, *Recueil*, стр. I-6917, точка 43).
- 46 Както е видно от съображение 2 от Регламент № 1348/2000, същият има за цел да подобри и ускори предаването на документи. Тези цели са припомнени в съображения 6—8. Така последното посочва, че „[з]а да се гарантира ефективността на настоящия регламент, възможността за отказ на молба за връчване на документи се ограничава до изключителни случаи“. Член 4, параграф 1 от този регламент предвижда впрочем, че съдебните документи се предават във възможно най-кратък срок.
- 47 Тези цели обаче не биха могли да бъдат постигнати чрез накърняване по какъвто и да е начин на правото на защита (вж. по аналогия, що се отнася до Регламент № 44/2001, Решение от 14 декември 2006 г. по дело *ASML*, C-283/05, *Recueil*, стр. I-12041, точка 24). Всъщност тези права, които произтичат от правото на справедлив съдебен процес, гарантирано в член 6 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), представляват основно право, което е част от общите принципи на правото, чието спазване Съдът гарантира (вж. по-конкретно Решение по дело *ASML*, посочено по-горе, точка 26).

- 48 Следователно е важно да се съчетаят целите за ефикасност и бързина на предаването на процесуалните документи, необходими за доброто правораздаване, с целта за гарантиране на правото на съдебна защита, по-конкретно при тълкуването на член 8 от Регламент № 1348/2000 и особено на понятието за документ, който следва да бъде връчен, когато той представлява документ за образуване на производство, с цел да може да се определи дали подобен документ трябва да съдържа приложения, състоящи се от подкрепящи доказателства.
- 49 Трябва да се констатира обаче, че тези цели на Регламент № 1348/2000 сами по себе си не позволяват да се тълкува понятието „документ за образуване на производство“ в рамките на член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, за да се определи дали подобен документ може или трябва да съдържа приложения. Те не позволяват и да се установи дали преводът на даден документ за образуване на производство е съществен елемент от правото на защита на ответника, което би могло да изясни обхвата на задължението за превод, посочено в член 8 от регламента.
- 50 Тълкуването на Регламент № 1348/2000 обаче не би могло да се отдели от контекста на развитие в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси, в който този регламент се вписва, и особено от Регламент № 44/2001, който в член 26, параграфи 3 и 4 изрично препраща към Регламент № 1348/2000.
- 51 Действително, различни разпоредби налагат на съда, преди да се произнесе с решение в неприсъствено производство или да признае съдебно решение, да провери дали редът и условията за връчване на документ за образуване на производство са такива, че е спазено правото на защита (вж. по-конкретно, що се отнася до неприсъственото производство, член 19, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, член 26, параграф 2 от Регламент № 44/2001, както и член 20, втора алинея от Брюкселската конвенция, и що се отнася до признаването на съдебните решения, вж. по-конкретно член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001 и член 27, точка 2 от Брюкселската конвенция).

52 Преди влизането в сила на Регламент № 1348/2000 трансграничните връчвания между държавите-членки са осъществявани съгласно Хагската конвенция от 1965 г., към която препращат член 26, параграф 4 от Регламент № 44/2001 и член 20, трета алинея от Брюкселската конвенция, или сключените между държавите-членки двустранни споразумения. Хагската конвенция и по-голямата част от тези споразумения обаче не предвиждат общо задължение за превод на всички документи, които следва да бъдат връчени, така че националните юрисдикции са приели, че правото на защита е достатъчно защитено, когато получателят на документ, който следва да бъде връчен, е разполагал със срок, който му позволява да си осигури превод на документа и да организира защитата си.

53 Впрочем самият Регламент № 1348/2000 не уточнява дали съществува правото да се откаже приемането на документ поради липсата на превод и в случай на връчване по пощата, осъществено съгласно член 14 от посочения регламент. За да се тълкува последната разпоредба, следва да се проучи обяснителният доклад към Конвенцията за връчване в държавите-членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански и търговски дела, съставена с акт на Съвета на Европейския съюз от 26 май 1997 г. (ОВ С 261, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 11, стр. 206, наричана по-нататък „Конвенцията от 1997 г.“; обяснителен доклад, стр. 26) на основание член К.3 от Договора за ЕС, въз основа на която е съставен Регламент № 1348/2000 (вж. в този смисъл Решение от 8 ноември 2005 г. по дело *Leffler*, C-443/03, *Recueil*, стр. I-9611, точка 47).

54 Коментарът на член 14, параграф 2 от Конвенцията от 1997 г. относно връчването по пощата посочва:

„Този член установява принципа за допустимост на връчването по пощата.

С цел да осигурят гаранции за получателите, живеещи на тяхна територия, държавите-членки обаче могат да уточнят условията, при които връчването спрямо тях може да се осъществи по пощата. Тези условия биха могли, например, да изискват изпращане с препоръчано писмо или прилагане на правилата на конвенцията, свързани с превода на документи.“

55 Със или без право някои държави-членки тълкуват член 14, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 в смисъл, че не се изисква превод на документа в случай на връчване по пощата, и приемат за необходимо да уточнят съгласно предвидената в член 14, параграф 2 от регламента възможност, че не са съгласни с връчването на съдебни документи без превод (вж. в това отношение съобщената от държавите-членки информация съгласно член 23 от Регламент № 1348/2000 (ОВ С 151, 2001 г., стр. 4) и първата актуализация на съобщената от държавите-членки информация (ОВ С 202, 2001 г., стр. 10).

56 От проучването на съответните разпоредби на Хагската конвенция от 1965 г., на Брюкселската конвенция и на Конвенцията от 1997 г., на Регламент № 1348/2000 и Регламент № 44/2001, както и на съобщенията на държавите-членки съгласно член 14, параграф 2 от Регламент № 1348/2000, следва, че в обхванатите от тези разпоредби области нито общностният законодател, нито държавите-членки считат осигуряването от ищеца на превод на документа за образуване на производство за необходим елемент от упражняването на правото на защита на ответника, тъй като последният трябва само да разполага с достатъчен срок, който да му позволи да си осигури превод на документа и да организира защитата си.

57 Подобен избор на общностния законодател и на държавите-членки не противоречи на произтичащата от ЕКПЧ защита на основните права. Действително член 6, алинея 3, буква а) от тази конвенция, съгласно който всяко лице, обвинено в криминално престъпление, има право да бъде незабавно и в подробности

информирано за характера и причините на обвинението срещу него на разбираем език, се прилага само в областта на наказателното право. Нито една разпоредба на ЕКПЧ не изисква документът за образуване на производство по граждански и търговски дела да бъде преведен.

58 Следователно, ако общностният законодател е избрал в член 8 от Регламент № 1348/2000 да разреши на получателя на документ да го откаже, ако не е преведен на официален език на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където документът е изготвен, който той разбира, това е главно, за да определи по еднакъв начин кой трябва да осигури превода на подобен документ и да поеме разходите за това на етапа на неговото връчване.

59 Тъй като проучването на международното и на общностното право по отношение на обхвата на принципа за гарантиране на правото на защита и по-конкретно необходимостта от превод на документ за образуване на производство, позволява да се уточни целта на член 8 от Регламент № 1348/2000, следва именно с оглед на тази цел да се определи какво обхваща понятието за документ, който следва да бъде връчен по смисъла на член 8, когато документът представлява документ за образуване на производство, и дали подобен документ може или трябва да съдържа приложения от подкрепящи доказателства.

60 Регламент № 1348/2000 трябва да бъде предмет на самостоятелно тълкуване, за да може да се прилага по еднакъв начин (Решение по дело Leffler, посочено по-горе, точки 45 и 46). Същото важи и за Регламент № 44/2001, и по-конкретно за понятието „документ за образуване на производство“ по смисъла на член 26 и член 34, точка 2 от този регламент, както и на съответните разпоредби от Брюкселската конвенция.

61 Като се произнася по тълкуването на член 27, точка 2 от Брюкселската конвенция, свързан с признаването на решенията, Съдът дефинира понятието

за документ за образуване на производство или равностоен документ по смисъла на тази разпоредба като представляващ документ или документи, чието редовно и своевременно осъществено връчване на ответника дава възможност на последния да се позове на правата си, преди да е постановено подлежащо на изпълнение решение в държавата, където е изготвен документът (вж. в този смисъл Решение от 13 юли 1995 г. по дело Hengst Import, C-474/93, Recueil, стр. I-2113, точка 19).

62 По този начин Съдът приема, че в Решение по дело Hengst Import, посочено по-горе, документът за образуване на производство се състои от съчетанието на разпореджането за плащане („decreto ingiuntivo“), постановено от италиански съдия съгласно член 641 от италианския гражданскопроцесуален кодекс, и исковата молба на ищеца. Действително, от съвместното връчване на двата документа започва да тече срок, през който ответникът може да направи възражение. От друга страна, ищецът не може да получи подлежащо на изпълнение решение преди изтичането на този срок (Решение по дело Hengst Import, посочено по-горе, точка 20).

63 Съдът отбелязва, че „decreto ingiuntivo“ е обикновен формуляр, който за да може да бъде разбран, трябва да се чете с исковата молба. Обратно, връчването единствено на исковата молба не позволява на ответника да определи дали трябва да организира защитата си, тъй като без „decreto ingiuntivo“ той не знае дали съдията е приел или отхвърлил исковата молба. Впрочем необходимостта от двойно връчване на „decreto ingiuntivo“ и на исковата молба се потвърждава от член 643 от италианския гражданскопроцесуален кодекс, от който е видно, че то представлява началната точка на производството (Решение по дело Hengst Import, посочено по-горе, точка 21).

64 От това самостоятелно понятие за документ за образуване на производство, в даденото му от Съда тълкуване, е видно, че подобен документ трябва да съдържа документ или документи, когато те са неразривно свързани, който/които позволява/позволяват на ответника да разбере предмета и основанията на исковата молба на ищеца, както и наличието на съдебно производство, по време на което той може да се позове на правата си или като се защитава във висящо производство, или, какъвто е случаят по дело Hengst Import, посочено по-горе, като започва производство срещу решение, постановено въз основа на едностранна искова молба.

- 65 Както впрочем беше отбелязано в точка 43 от настоящото решение, някои национални законодателства не предвиждат задължение за прилагане на подкрепящите доказателства по едно дело към това, което те определят като документ за образуване на производството, а разрешават тяхното отделно предаване. Следователно подобни доказателства не се смятат за неразривно свързани с документа за образуване на производството, в смисъл че те са абсолютно необходими, за да бъде ответникът в състояние да разбере за подадената срещу него молба и съществуването на съдебното производство, но имат доказателствена функция, различна от предмета на самото връчване.
- 66 В това отношение е полезно да се отбележи, че предвидените в Регламент № 44/2001 условия за признаване на решенията са смекчени в сравнение с условията, предвидени от Брюкселската конвенция.
- 67 Действително член 34, точка 2 от този регламент изоставя изискването за редовност на документа за образуване на производството, посочено в член 27, точка 2 от Брюкселската конвенция, за да наблегне на ефективното спазване на правото на защита, като то се смята спазено, когато ответникът е узнал за висящото съдебно производство и е имал възможност да подаде жалба срещу постановено срещу него решение (вж. в този смисъл Решение по дело ASML, посочено по-горе, точки 20 и 21).
- 68 Това изменение на Регламент № 44/2001 в сравнение с Брюкселската конвенция потвърждава тълкуването на понятието за документ, който трябва да бъде връчен, когато това е документът за образуване на производството, според което тълкуване подобен документ трябва да съдържа основните елементи, за да може ответникът да разбере преди всичко за съществуването на съдебно производство, а не всяко подкрепящо доказателство, което позволява да се установят различните фактически и правни обстоятелства, на които се основава искането.
- 69 От това следва, че понятието за документ, който трябва да бъде връчен, посочено в член 8 от Регламент № 1348/2000, когато този документ представлява

документ за образуване на производство, трябва да се тълкува в смисъл, че подкрепящите документи, които изпълняват единствено доказателствена функция и не са неразривно свързани с молбата, доколкото не са абсолютно необходими, за да бъдат разбрани предметът и основанийето на исковата молба, не са неразделна част от нея.

70 Изследването на понятието за документ, така както следва от ЕКПЧ, и по-специално от член 6, алинея 3, буква а) от нея, припомнено в точка 57 от настоящото решение, позволява да се стигне до същия извод в наказателно-правната материя. Действително според Европейския съд за правата на човека обвинителният акт трябва да дава възможност на обвиняемия да бъде информиран не само за причината за обвинението, т. е. за материалните факти, в които е обвинен и на които се основава обвинението, но също и за дадената на тези факти правна квалификация, и това трябва да бъде направено подробно (вж. Решение на Европейския съд по правата на човека от 25 март 1999 г. по дело *Pélissier и Sassi*/Франция, *Recueil des arrêts et décisions* 1999-II, § 51, както и Решение от 19 декември 2006 г. по дело *Mattei*/Франция, № 34043/02, § 34). По аргумент за противното, правото на защита не е поставено под въпрос единствено поради това, че обвинителният акт не съдържа доказателства за фактите, във връзка с които е обвинен обвиняемият.

71 Произнасяйки се с оглед на член 6, алинея 3, буква е) от ЕКПЧ, който признава на обвиняемия правото да се ползва от преводач, Европейският съд впрочем е решил, че това право не му позволява да изисква писмен превод на всяко писмено доказателство или официален документ по делото (Решение на Европейския съд по правата на човека от 19 декември 1989 г. по дело *Kamasinski*/Австрия, *Recueil des arrêts et décisions*, серия А, № 168, § 74).

72 Както следва обаче от направената в точка 57 от настоящото решение констатация, гарантирането на правото на защита по граждански и търговски дела не съдържа толкова големи изисквания, както по наказателни дела.

73 С оглед на гореизложеното понятие „документ, който следва да бъде връчен“, посочено в член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000, когато този документ представлява документ за образуване на производство, следва да се тълкува

като означаващо документа или документите, чието връчване на ответника, направено в подходящ срок, му дава възможност да се позове на правата си в рамките на съдебно производство в държавата, където документът е изготвен. Подобен документ трябва да дава възможност да се идентифицират по сигурен начин поне предметът и основаниято на искането, както и поканата за явяване пред юрисдикция или според естеството на висящото производство — възможността да бъде упражнено право на жалба пред съдебна инстанция. Документи, които изпълняват единствено роля на доказателства и не са абсолютно необходими за разбирането на предмета и на основаниято на искането, не са неразделна част от документа за образуване на производството по смисъла на Регламент № 1348/2000.

74 Подобно тълкуване е съобразено с целите на Регламент № 1348/2000 за подобряване и ускоряване на предаването на документите. Наистина преводът на подкрепящите доказателства може да отнеме значително време, при положение че този превод във всеки случай не се изисква за нуждите на производството, което ще се проведе пред съда на държавата-членка, където е изготвен документът, и на нейния език.

75 Националният съд е този, който трябва да провери дали съдържанието на документа за образуване на производство дава възможност на ответника да се позове на правата си в държавата, където е изготвен документът, и по-конкретно му дава възможност да идентифицира предмета и основаниято на насоченото срещу него искане, както и съществуването на съдебното производство.

76 Ако националният съд прецени, че това съдържание е недостатъчно в това отношение, поради това че някои основни свързани с искането елементи се намират в приложенията, негово задължение е да положи усилия да разреши проблема в рамките на своето национално процесуално право, като следи да осигури пълното действие на Регламент № 1348/2000 при спазване на неговата цел (вж. в този смисъл Решение по дело Leffler, посочено по-горе, точка 69) и същевременно защити възможно най-добре интересите на едната и на другата страна по спора.

77 По този начин на автора на документа за образуване на производството би могла да бъде призната възможността да поправи липсата на превод на

абсолютно необходимо приложение, като го изпрати при спазване на предвидения в Регламент № 1348/2000 ред и в най-краткия възможен срок. Що се отнася до последиците от изпращането на превод по отношение на датата на връчването, Съдът смята, че те следва да се определят по аналогия със системата на двете дати, описана в член 9, параграфи 1 и 2 от Регламент № 1348/2000 (Решение по дело Leffler, посочено по-горе, точки 65—67), за да бъдат защитени интересите на страните.

78 С оглед на всичко гореизложено на първия въпрос следва да се отговори, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че получателят на документ за образуване на производство, който следва да бъде връчен, няма право да откаже получаването на този документ, когато към него има приложения, представляващи подкрепящи доказателства, които не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където документът е изготвен, разбира се от получателя, но които имат единствено функция на доказателства и не са абсолютно необходими, за да бъдат разбрани предметът и основанийето на искането, доколкото този документ дава възможност на получателя да се позове на правата си в рамките на съдебно производство в държавата-членка, където е изготвен. Националният съд трябва да провери дали съдържанието на документа за образуване на производството е достатъчно, за да позволи на ответника да се позове на правата си, или подателят трябва да бъде задължен да отстрани липсата на превод на абсолютно необходимо приложение.

По втория въпрос

79 С втория си въпрос, поставен в случай, че бъде даден отговор в смисъл, че получателят на документа може да откаже да го получи, когато приложенията към него не са преведени, препращащата юрисдикция иска да се установи дали член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че се смята, че получателят на документа, който следва да бъде връчен, „разбира“ езика на държава-членка, където е изготвен документът по смисъла

на този регламент, когато той е уговорил в сключен с ищеца в рамките на неговата професионална дейност договор езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът. С оглед на направената при отговора на първия въпрос резерва, следва да се отговори на втория въпрос.

80 За да се определи дали получателят на връчен документ разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът, на който последният е съставен, съдът трябва да изследва съвкупността от индиции, които са му предоставени в тази насока от ищеца.

81 Представилите писмени становища страни са на различни мнения по въпроса дали се смята, че получателят на документ разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът, поради факта че е подписал клауза относно използването на езика като описаната от препращащата юрисдикция.

82 Според бюрото Grimshaw единствено то е в състояние да каже дали разбира връчения документ. ИНК Berlin застъпва обратното становище, а именно, че подписването на подобна клауза означава приемане на този език като език на връчването на съдебен акт по същия начин, както клаузата за избор на юрисдикция има действие между страните.

83 Другите представили писмени становища страни смятат, че от подобна клауза не може да се направи извод за разбиране на езика на документа по смисъла на член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000, но че тя представлява индичия за разбирането на този език. Бюрото Weiss, както и чешкото и словашкото правителство, подчертават по-конкретно, че необходимата за кореспонденцията степен на разбиране на даден език не е една и съща като тази, абсолютно необходима за защита пред съд.

- 84 Тълкуването на бюрото Grimshaw не би могло да се приеме, тъй като това би означавало да се постави ефективността на връчването в зависимост от добрата воля на получателя на акта.
- 85 Не е възможно да се възприеме и предложеното от ИНК Berlin тълкуване. Наистина, за да има полза от член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1342/2000, компетентната юрисдикция трябва да провери дали условията по тази разпоредба са действително изпълнени. В това отношение подписването на клауза, предвиждаща използването на определен език в кореспонденцията и изпълнението на договор, не може да съставлява презумпция за разбиране на уговорения език.
- 86 Напротив, следва да се приеме, че подписването на подобна клауза представлява индиция за разбирането на езика на връчения документ. Тази индиция би имала още по-голяма тежест, ако клаузата се отнася не само до кореспонденцията между страните, но също и до тази с публичните органи и институции. Тя би могла да бъде потвърдена от други индиции като ефективното изпращане на кореспонденция от получателя на връчения документ на езика на този документ или от наличието в първоначалния договор на клаузи за определяне на компетентността в случай на спор в полза на юрисдикциите на държавата, където документът е изготвен, или на клауза, подчиняваща договора на правото на тази държава-членка.
- 87 Както сочат бюрото Weiss и чешкото и словашкото правителство, необходимата за кореспонденцията степен на разбиране на даден език не е еднаква с тази, абсолютно необходима за защита пред съд. Става въпрос обаче за фактически елемент, който съдът трябва да вземе предвид, когато проверява дали получателят на връчен документ е в състояние да разбере документа по такъв начин, че да може да се позове на правата си. В съответствие с принципа на равностойност за юрисдикцията е важно да вземе за отправна точка начина, по който правен субект, пребиваващ в държавата, където е изготвен документът, може да разбере съдебен акт, съставен на езика на тази държава.

- 88 На втория въпрос следва да се отговори, че член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че получателят на връчен документ се е съгласил в сключен с ищеца в рамките на неговата професионална дейност договор езикът за кореспонденция да бъде този на държавата-членка, където е изготвен документът, не съставлява презумпция за разбиране на езика, но е индигия, която съдът може да вземе предвид при проверката дали този получател разбира езика на държавата-членка, където е изготвен документът.

По третия въпрос

- 89 С третия си въпрос, поставен в случай, че бъде даден отрицателен отговор на втория въпрос, както е зададен от препращащата юрисдикция, последната иска да се установи дали член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че получателят на връчен документ във всеки случай не може да се позовава на тази разпоредаба, за да откаже получаването на приложения към документ, които не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където е изготвен документът, който получателят разбира, когато в рамките на професионалната си дейност той е сключил договор, в който уговаря, че езикът за кореспонденция е този на държавата-членка, където е изготвен документът, и че приложенията, от една страна, се отнасят до посочената кореспонденция, а от друга страна, са съставени на уговорения език.
- 90 От дадения от Съда отговор на първия въпрос следва, че преводът на някои приложения към връчен документ за образуване на производство може да се изисква, когато съдържанието на този документ, който е бил преведен, е недостатъчно, за да се идентифицират предметът и основанието на искането, и по този начин да се даде възможност на ответника да се позове на правата си, с мотива че някои основни свързани с искането елементи се съдържат в тези приложения.

91 Подобен превод обаче не е необходим, когато от фактическите обстоятелства е видно, че получателят на документа за образуване на производството се е запознал със съдържанието на тези приложения. Това е така, когато той е техният автор или се предполага, че разбира съдържанието им, например защото е подписал в рамките на професионалната си дейност договор, в който се е уговорил, че езикът за кореспонденция е този на държавата-членка, където е изготвен документът, и че приложенията, от една страна, се отнасят до посочената кореспонденция, а от друга страна, са съставени на уговорения език.

92 При това положение на третия въпрос следва да се отговори, че член 8, параграф 1 от Регламент № 1348/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че получателят на връчен документ за образуване на производство не може във всеки случай да се позовава на тази разпоредба, за да откаже получаването на приложения към документ, които не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира, когато в рамките на професионалната си дейност е сключил договор, в който се е уговорил, че езикът за кореспонденция е този на държавата-членка, където е изготвен документът, и че приложенията, от една страна, се отнасят до посочената кореспонденция, а от друга страна, са съставени на уговорения език.

По съдебните разноски

93 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) Член 8, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета от 29 май 2000 година за връчване на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела в държавите-членки трябва да се тълкува в смисъл, че получателят на документ за образуване на производство, който следва да бъде връчен, няма право да откаже получаването на този документ, когато към него има приложения, представляващи подкрепящи доказателства, които не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира, но които имат единствено функция на доказателства и не са абсолютно необходими, за да бъдат разбрани предметът и основанието на искането, доколкото той дава възможност на получателя да се позове на правата си в рамките на съдебно производство в държавата-членка, където документът е изготвен.

Националният съд трябва да провери дали съдържанието на документа за образуване на производство е достатъчно, за да позволи на ответник да се позове на правата си, или подателят трябва да бъде задължен да отстрани липсата на превод на абсолютно необходимо приложение.

- 2) Член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че обстоятелството, че получателят на връчен документ се е уговорил в сключен с ищеца в рамките на неговата професионална дейност договор, че езикът за кореспонденция е този на държавата-членка, където документът е изготвен, не съставлява презумпция за разбиране на езика, но е индиция, която съдът може да вземе предвид при проверката дали този получател разбира езика на държавата, където документът е изготвен.

- 3) Член 8, параграф 1, буква б) от Регламент № 1348/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че получателят на връчен документ за образуване на производство във всеки случай не може да се позовава на тази разпоредба, за да откаже получаването на приложения към документ, които не са съставени на езика на получаващата държава-членка или на език на държавата-членка, където документът е изготвен, който получателят разбира, когато в рамките на професионалната си дейност е сключил договор, в който се е уговорил, че езикът за кореспонденция е този на държавата-членка, където документът е изготвен, и че приложенията, от една страна, се отнасят до посочената кореспонденция, а от друга страна, са съставени на уговорения език.

Подписи